



Nro. 45.

A' FELS. R. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Pénteken Juniusnak 5-ik napján
1801-ik esztendőben.*

B é e s.

Tegnap, 9 és 11 óra közt dél előtt, igen fényes processió volt a' belső városban, a' melylyen Császár és Császárné Ő Felseégek, a' Királyi fő Herczegek, az egész Császári Kir. udvar, az itt lakó fő Nemesség, a' Dicasteriumoknak nevezetesebb tagjaik, minden belső és külső városbeli szerzetes Papok jelen vóltanak. A' butsútjáró és néző fokaságnak rendkívül nagy vólt a' száma. A' Kir. testörző Nemes Magyar sereg gálába felöltözve kifirték Ő Felseégek. — A' napfényvel ragyogó tsendes szép idő is nagyon öregbitette ennek az áhétatoskodó Gyülekezetnek ditsőségét.

Tegnap előtt tartottak az ide gyűlt Mer-
gentheimi Teutonicus, vagy Német Rendnek ne-
vezetesebb tagjai, fő Mesterek, Kir. Fő Herczeg
Maximilian Kolóniai Ersek és Választó Fejede-
lem előülése alatt közönséges gyűlést, a' melly-
ben a' vókfoknak többsége mellett, *Károly* Kir. Fő
Herczeg választatott és tétetett azon Vitézi Rend-
nek Coadjutorává.

Néhány gazdag és nevezetes Hazakból álló
Társaság, ugymint a' *Schwartzenberg*, *Friesz*, *So-
biesky* 's több ezekhez hasonló nagy kereskedő
házak, egy olly planumot adtak bé Ő Cs. K. Fel-
ségének, melly szerént egy Angliai mantfeszter
fabrikát akarnának itten fel állítani. Engedel-
met nyervén erre Ő Cs. Felfégétől, azon mes-
terséghez jól értő embereket hozatnak London-
ból. A' Fábrika a' városon kívül, két órani
földre egy folyó viz mellett fog fel állitat-
ni.

Orosz Birodalom.

Néhai Orosz Császár *I. Pál* tellyes tehetsége
szerént azon munkálódt, hogy nemcsak a' ma-
ga Birodalmában, hanem több Európai Statusok-
ban is vissza állítatodják a' *XIV. Kelemen* Pápa-
tól el töröltetett Jézus Szerzetes Rendje. Miaé-
mű intézeteket tett legyen ő fel tett tzellyának
elzközlésére, a' következő két levelekből ki-
tettzik.

I. Levél. „A' Jézus szerzete újobban leendő
fel állásának kívánatos napja majdan fel derül.
— *Pál* Császár Urunk és Atyánk *Pétersburgba* hi-
vatott bennünket, holott egy Collegiumot fundált,
's maga nevérol *Paulinum Collegiumnak* nevez-
te. Vissza állított bennünket a' *Wilnai Univer-
sitásba*, és mind azokba a' Collegiumokba, a'
mellyek *Lengyel Ország*hoz tartoztak ennekelöt-
te. — A' Töök Császárhoz is irt, 's ötlet arra

terkengette, hogy a' maga Birodalmaiban lévő missionalis házakat adná minékünk vissza. Minden napkeletre, Indiába és Chinába vivő utak és kapuk fel vagynak előttünk nyittatva, mindenüvé munkásokat kívánnak. Küldje el Kigyelmed P. Gruberhez Pétersburgba azoknak neveiket, a' kiket alkalmasoknak talál ezen isteni munkára. — Passzus levelek fognak nékik küldetni, a' mellyek mellett, minden akadály nélkül, ide utazhatnak, a' hol a' P. Generális lakik. *Irtam Polozkban, P. Richard.*

II. Level. Mi a' Pétersburgi Katol. templomban, az itt lakó Katólikusoknak nagy vigasztalásokra, a' kiknek 8000-re reá megy a' számok, a' mi papi hivatalunknak folytatásához hozzá fogtunk. — De a' Jézus szerzetbéli papoknak nem léték miatt igen nehéz annak kezdete. — Nagy nyughatatlansággal várok némeltyeket más Országokból, a' kik ha szinte idősek is, de még is segítségünkre lehetnek addig, míg az ifjabbak el készittetnek. A' mi az Istennek ditsőségére szolgál leg inkább, ebből áll, hogy a' mi fraterjeink közt sok olly mekánikusok találattanak, a' kik a' természeti tudományhoz tartozó eszközöknek, és más egyéb machináknak készítéséhez olly jól értnek, mint szinte az idegenek. De ezek is meg vénhesznek, és régtől fogva egyet sem küldött Német Ország hozzánk. — Alzталosokat, lakatosokat, képfaragókat, festőket, tafota és posztó miveleket igen szívesen vennénk. — Felette kívánnám, hogy az illy embereknek sziveiket, az Isten, a' mi társaságunkba való bé állásra hajtáná. Ha meg fontolom, hány lélek epekedik Kinában és Indiában segítség nélkül, magamat a' könyhullatástól meg nem tartóztathatom. Litvaniában a' Wilnai Univerzitást, 's minden Collegiumokat által engedett minékünk Pál Császár azért, hogy azokban az ifjuságot nevellyük; de nem elegendő azon végre a' munkásoknak szá-

ma. A' mi leg kegyelmesebb Pál Császárunk segit minket mindenben, a' mi a' vallásnak és a' jó erköltsnek előmenetelesítésére használ. — A' jó Isten tartsa meg ötöt a' köz jóra sokáig. — Nagy kívánsággal várjuk a' Császár Rómába küldött levelére adandó választ. Bizonyosan kedvező fog a' lenni, mivel minden ajtókat az Isten fel nyit.“ *Irtam Pétersburgban P. Gruber.*

I. Sándor Császár, Londonban és Berlinben lévő követjeihez küldött irásaiban maga velek való meg elégedését tudtokra adja, 's hathatósan szivekre köti, hogy az északi Hatalmasságok és Anglia közt támadt villongásnak elharításában tellyes tehetségek szerezént foglalatoskodjanak. Ő Császári Felsőge magát akként nyilatkoztatta ki, hogy csak az el kerülhetetlenül szükséges háborukba fog avatkozni, és hogy, minden hatalmaságokkal békeességben 's jó egyességben kíván élni. — Azokat a' fogfágra küldetett személyeket, a' kiknek ártatlanságok meg mutattatott, mind szabadon bocsátatta, és rész szerezént kegyelem kenyeret, rész szerezént, talentomáikhoz, 's érdemeikhez illendő hivatalt adatott nékik. — Ezek mind egy bölts okos, és kegyelmes Monarkának tsalhatatlan jelei.

A' közönséges leveleknek foglalatok szerezént nagyon iparkodik ez a' jó Fejedelem abban, hogy a' Frantzia fő Kormányzóék vissza adja a' Fels. Szárdinai Királynak el vesztett ősi örökségeit.

Azon Pétersburgi fényes, és *Izsák* nevezetű viselő templom, mellynek epitetéséhez néhai II. Katalin Császárné, még 1768 esztendőben fogott, és a' mellynek belfő 's külső falai márvány, jálpiis, és porfir kövekkel vagynak ki rakva, már is 24 millió rubelbe került, es mivel 10 esztendőnek előtte nehezen készülhet el, talán még egyfzer ányiba is fog kerülni.

A' Pétersburgi Császári tudós Társaságnak

ritkaságai közt, egy olly szép és mesterléges repetaló óra találtatik, mellyet egy *Kulibi* nevű Orosz paraszt ember készített. Ennek külső formája hasonló a' tojás formájához, 's belől a' Krisztus sirja, az azon vólt kövek és az a' felett vigyázó katonák vagynak elő adatva. Egyszeribe el fordítatnak a' sir száján lévő kövek, a' Krisztus holt teste látására ment asszony személyek abba bé mennek, és azon melodiának zengése hallatik, a' mellyet Husvét szombat estéjén enekelni szoktak s. a. t.

Spanyol Ország

I. Sándor Orosz Császár akként nyilatkoztatta ki a' Madritti Kir. udvar előtt önnön magát, hogy ő a' maga régi baratságát meg újítani, és vele kereskedésbeli traktára menni kész leszen. — Ezt a' szép ajánlást a' Madritti udvaris örömmel elfogadta. — A' nem régiben számkivetésbe küldetett Status minister *Jovellanas* nagyon olvasott embernek tartatik, hanem szabad gondolkozása módjára nézve igen veszedelmesnek felfetett le a' papfág által a' Kir. udvar előtt. — A' Portugallia ellen kezdendő hadakozásnak módjára nézve még sem egyesek a' Spanyol és Frantzia Generálisok. Azon Orzágnak házzonnal leendő meg támadására három ármádia kívántatik, a' mellyeknek három oldalról kell dolgozni egyszerismind. A' következő fel tételek mellett lehet Portugalliának tovább is békeességben élni 1) há minden kikötő helyeit az Anglus hajók előtt bé zárja — 2) ha Spanyol és Frantzia katona őrizeteket botsát bé erőllégeibe — 3) ha a' Frantzia Republikának okozott kárnak némiképen leendő ki pótolására vallamelly summát fizetni kész leszen. — 4) Ha Braziliának egy részét annak által engedi. — Hogyha ezekre nem

áll Portugallia, fegyver által fog a' dolog elvégeztetni.

A' *Kádixban*, és Spanyol Országoknak több déli tartományaiban e' tavaszon uralkodott ártalmas hideglelések már egészen meg szüntek. Hogy *Kádixban* ismét pestis lett volna, a' mint Angliában beszélték, nem igaz.

A' Bétsben lévő Spanyol követ által sok becses dolgokat, nevezetesen muzsikáló órákat, porcellán edényeket, aranyos és brilliántos márkolatú Török késeket, 's több e'féleket készített 's vétetett a' Fels. Spanyol Király, a' mellyeket a' Spanyol követnek Konstantinápolyban leendő felvételekor a' Török Császárnak, és nevezetesebb ministerjeinek akar ajándékba adatni.

A' Toskánai N Hercegséget maga a' Pármai uralkodó herceg fokokra nézve el nem fogadván a' Madritti Kir. udvar, és Fr. Kormányzók között végbe ment utólfőbb alku szerént, a' Pármai örökös herceg *Lajos*, a' Spanyol Királynak *Maria Louisa* leánya után való veje emeltetett a' Hetruiai Királyságra. Maga a' Herceg 28, a' felesége pedig 19 esztendő. Néhány időtől fogva mind ketten *Madriddban* múltak, hanem Majus kezdetén onnan elmenvén, *Bayonne* városán által, Gróf *Livornó* nevezet alatt Párisba utaznak, hogy személyesen is megköszönhessék Hetruiai Királyságra lett emeltetéseket a' Francia Fő Konzulnak Francia nyelven jól beszél, és a' mint írják, a' tudományokban sem jövevény. — Spanyol Országba való által utazásában, egész a' Fr. határszélekig 400 személyből állott az ő úti társasága, 's mindenütt 4 kompanya Kir. testőrző sereg kísérte őket.

Francia Respublika.

J. Jeffersonnak, az északi Amerikai szabad Sta

tusok Előülőségére lett emeltetése, így szól egy Párisi Zsurnál, más formát adott a' közönséges dolgoknak. Az Anglia részben lévőknek egészen el veszett a' hitelességek, és a' kormány dolgába való bé folyások. Ennek a' Respublikának, tudniillik, az északi Amerikabélinek kormány-székje azon hánnya veti most az elméjét, ha szükséges e' tengeri erejét öregbiteni, vagy pedig előbbi állapotjában hagyni; hogyha az utólföbbrá fogja magát meg határozni, könnyen által láthatni, hogy azon Statusok tengeri erejének, a' melly körülbelöl 14 fregatból, és 12 korvetből áll, mások is hasznát vehetnék, 's nem volna Európából hadakozó hajokat oda küldeni szükség.

Ennek az Amerikai Respublikának most *Párisban* lévő követje, *Dawson*, General *Kosciuskóval* együtt, a' múlt hólnap közepe tájján *Payne Tamás* látogatására menvén, egy levelet adott a' kezébe, a' mellyben Előülő *Jefferson* ötet Amérikába hívja vissza, 's azt igéri nékie, hogy ha nékie tettzik, egy Nemzeti hajót fog érette küldeni.

Maylandból olly tudósítás küldetett Párisba, hogy General *Menou* 10000 emberével az Egyiptomba ki szállott Brittusokat körül kerítette, őket egészen meg verte, 7000 embert közzülök el fogott, és sok ágyút el nyert töllök. — *Aprilis 28-ik* napján, a' Fr. hadi minister General *Berthier* a' Fő Conzul Adjutánsa által a' komédiából ki hívattatvan, leg ottan, a' tengeri dolgokra ügyelő ministerrel együtt a' fő Conzulhoz ment *Malmaisonba*. Akkor mingyárt az a' hir támadt Párisban, hogy leveleket vett volna a' Kormányzék Egyiptomból, a' melly úgy legyen e' vagy nem, a' következő idő mutattya meg.

A' *Morbiháni*, *Cotesi* 's több osztályokban támadt fegyveres pártosok eránt, olly végzés küldetett *Bernadotte* Generálnak, hogy egynek se kegyelmezzen meg, hanem mint Anglia zsold-

jában lévő hitetlen embereket mihelyt kézre kerülnek, mingyárt végeztette ki e' világból. —

A' Havrei kikötő helyben egy új forma telegrafust talált egy *Garvos* nevezetű polgár, a' mellynek sokkal jobb hasznát lehet a' tengeri partokon és tengereken venni, mint sem az előbbinek. E' mellett együgyűbb lévén az eddig valónál, könnyebb igazgatni, és sokba nem is kerül.

Azon Frantzia Respublikához tartozó Kerületben, a' mellyben *Kolónia* vólt Imperialis perialis város fekszik, egy hirdetményt tétetett az oda való Vice Préfectus közönséggé, a' mellyben, a' többi közt, ezek a' nevezetes szók foglaltatnak bé: „A' Fő Kormányzék szivére vévén az isteni szolgáltnak állandóva való tételét, minden vallású Papoknak számát, és azon fekvő jószágoknak, 's jövedelmeknek természetét, és minéműségét, a' mellyeknek birtokában a' Respublikai lábra lett állítatások előtt valának, szorosan tudni kíváunya; továbbá még azokat is, a' mellyeket most birnak. Mind ezeket igen szorosan, és lelkek esméretek szerént kell ki nyilatkoztatni.“

Egy Párisban múlató Lengyel Legióból való Stabalis tizst, *Kosinsky* nevű, ezeket iktatta bé az oda való közönséges levelekbe: „Az ugyan tagadhatatlan dolog, hogy a' Lengyel Legióból való tizstek a' Franczia szolgáltnál vagy márki léptek, vagy ezután is ki fognak lépni; de nem azért, mintha Toskánai szolgáltnál lépni nem akarnának, hanem inkább más fontos okokra nézve. A' Lengyelek azért állottak a' Frantzia zászló alá, hogy szerentsétlen hazájoknak ügyét védelmezhessek. Ellenben a' Lüneviller békeségben ilyen szententzia hozatott a' felől; *Lengyel Ország nints többé*; következésképen ök is a' Jánus templomának bé zárt ajtajára függesztik fel fegyvereiket.“

Batava Respublika.

A' Hágában volt Fr. katona őrizet helyett most már a' Német Országból hazájokba visszament nationalis seregek közülvalók tesznek szolgálatot. Az ott, és több helyfégekben és városokban volt Fr. truppok, az ezen Respublikához tartozó kikötő helyekbe marfiroztak, hanem mások fogják azokat fel váltani.

Picardiának és Flandriának kikötő helyeiben sok Frantzia hadi seregek, matrozok, és hajóseregbeli tisztek gyüllöttek öszve, és azon hajókra fognak ültetni, a' mellyek az Angliába való ki szállásra rendeltettek.

Ennek a' Respublikának flottája, mostan is Admiral *de Winter* kormányozására bízott, és 16 linea hajóból 's 6 fregatból áll. Ezekon kívül 93 ágyuzó 's több apróbb rangú hajóiállanak kikötő helyeiben készen. — Az Admiral *Dickson* kormányozása alatt lévő Anglus escádernek egy osztálya olly feltétellel ment a' *Gorei* sziget eleibe, hogy az ott lévő Hollandiai hajóseregnek erejét vóltaképen meg vizsgálhassa. Azon escádernek több osztályai a' Texeli kikötőhelyet tartják szemben.

A' törvénytévő Tanáts meg kérette a' Directoriumot, hogy a' Respublikának 1799, és 1800 esztendőkbeli jövedelmeit és költségeit terjesztene eleibe, hogy így, a' Constitutiónak ereje szerént, hat hólnappal a' békeség után, a' Nemzet eleibe lehessen azt adni. Ebből fokban olly következt húnak ki, hogy ezen Respublikának Kormányszékje bizonyos tudósítást vett vólna arról, hogy nem mellze légyen a' közönséges békeségnek áldott ideje.

Ezen Respublika első Kamarájának 19-ik Májusi gyüllésében, a' Constitutiónak meg vizsgálására ki rendelt Commissiónak nevében, *Steyn-Parvé* képviselő már meg tette a' jelentést. E' mellé

egy új Constitutionának planumát is mutatott ő bé, azokra a tárgyra nézve, a' mellyek még jobbitás nélkül szükölködnek. Erre nézve azt végzette az első Kamara, hogy az a' planum nyomtatódjék ki, és a' nyomtatványoknak képviselők közt leendő ki olzogatások után harmad nappal, olvastassék el másod izben, 's hivattassanak ölzve a' jelen nem lévő tagok azon hólnapnak végződése előtt.

Olasz Ország.

A' múlt Majusnak 1-ső napján egy Királyi hirdetmény tétetett Nápoly városában közönséggé, melly szerezént minden Status ellen vétkezőknek, szabadság, kegyelem, és vétkeiknek tökéletes el felejtése igirtetik, ki vévén azokat, a' kik ezen kívül, más tetemes bünt is miveltek, mint p. o. a' gyilkosok, haramják, 's több eféle emberek. — Azok a' kik kegyelmet nyertek arra intetnek, hogy tsendesen viselleyék magokat ennekutánna, vessék a' törvény alá magokat, és a' törvényes uralkodó ellen ne ingerelleyék fel a' jobbágyokat.

Az Aprilis 16-ik napján Nápolyba ment Fr. Commissariusok mingyárt azt kívánták az odavaló Kormányzszéktől, hogy minden fel fegyverkeztetésre alkalmas hajóknak, magazinumoknak és hajó építéshez való fának laistromát adják kezekbe, mellyből olyan következtést tsinálnak, hogy Egyiptomba, és a' Fényes Porta ellen, Kréta akarnak truppokat küldeni.

Minekutánna a' Toskánai tenger partok mellett lévő *Elba* szigetet, a' Nápolyal kötött békességnek ereje mellett a' Frantziák el foglalták vólta, most már *Porto Ferrajo* ellen, a' hol még most is bein vagynak a' Brittusok, igyekeznek menni. Anglus Admiral *Warren* azon iparkodik, hogy a' *Gantheaume* kormánya alatt lévő Fran-

tzia eskáderrel üffökbe kaphasson, és azt vagy egészen semmivé tegye, vagy Egyiptomi útjában meg akadályoztathassa.

A' 16 ik Májusi levelek szerént, az oda való provisoria Kórmányszék is közönléges kegyelmet, amnestiát, az az, bünről való elfelejtkezést, igirt azoknak, a' kik politica gondolkozások miatt fogságban ülnek, és vagy törvényték eleibe idéztettek, vagy mar szententzia is mondatott eilnek.

Elegyes Dolgok.

Az uralkodó Orosz Császárnénak kedves szülei, a' Bádeni örökös Herczeg, és Herczeg Asszony, kedves vejeknek I. Sándor Orosz Császárnak meg koronaztatására Pétersburgba fognak utazni. Annak végződése után a' Svéciai Királynét is mint kedves leányokat meg látogatyták. — Néhai I. Pál Császár özvegye, született Würtembergi herczeg asszony, a' ki első ifjúságától fogva a' Berlini Kir. udvarnál neveltetett, és ott is házasítatott ki 1776 ik esztendőben, a' Berlinben lévő Orosz követ Baró Krüdener által, a' Sz. Katalin Rendjének sok szép brilliántokkal meg rakott nagy keresztyével az uralkodó Prussziai Fels. Királynét meg ajándékozta, I. Sándor Orosz Császár pedig, a' Prussziai Királyi Status-hadi-és Kabinetbeli ministert Haugwitz Grófot a' Sz. András vitézi Rendjébe vette fel. — A' Mantuai Policia sok ártatlan személyeket hányatvan tömlöztzre katona őrizet alá vettetett. — A' tehén himlővel való bé óltás egész Európát figyelmetessé tette, és napkeleti Indiában is, nevezetesen Bengalában gyakorlásba vétetődött. — Az eddig Török határszéleken állott Orosz ármádia vissza tért szokott kvártélyába, és már most szépeg yesség vagyon a' Pétersburgi Császári udvar

és a' Fényés Porta közt. — A' *Londoni* igen híres *Astronomus*, született *Hannoveranus*, *Herschel* Úr, az oda való Királyi tudós Társaságnak minapi gyűlésében el olvasott egy kis munkatskájában, azt állatta, hogy a' napnak is lakható részei, és okossággal fel ruházott lakosai légyenek. — A' múlt *Aprilisnek* 27 ik napján, egy Királyi hirdetmény tétetett *Nápoly* városában közönségesse, a' mellyben arra serkengettettek a' lakosok, hogy mivel már a' *Frantziai Respublika* és *Nápoly Ország* közt a' békeség helyre állott, minden úgy tekintse a' *Frantziákat*, mint a' Királynak barátjait, 's úgy bánnyon velek mint olyanokkal. — Melly nagy örömet szerzett légyen ottan ez a' hirdetmény, tsak abból is ki tettzik, hogy három éjjel egymás után, az egész város ki vólt világosítva. — A' *Párisban* lévő *Svéciai* vólt követnek *B. Staelnek* hitvele, született *Necker* asszony, el merült a' könyvek olvasásában. — A' *Velentzei* számos *Nemességnek* engedelem adott arra, hogy polgári és hadi hivatalokat instályának magoknak.

A' *Madritti Kir. udvar* négy hólnapi fegyver nyugvásra lépett *Portugalliával* olly fel tétel mellett, hogy a' *Braziliai Fejedelem* az eleibe tétetett fel tételeket el fogadja, a' minthogy követet is küldött már *Párisba*. — A' *Koppenhága* előtt, *Aprilis* 2-ik napján történt tsatában nyert *Danus* hajókból való nyereségből 20000 f. *sterling* esett az *Admirál Parker* részére. — A' *Párisi Nationale Institutumnak*, setét zöld selyemmel himzet fekete színű köntöft rendelt a' *Conzulus*, mellynek himzése bekesléget mutat. — Ennek a' *Nemzeti Institutumnak*, avagy *Tudós Társaságnak* utólsó ülésében külömbkülömbféle szalmából készült papirofak mutattak bé, a' melyekre nemtsak írni, 's nyomtatni, hanem festeni is szépen lehet. — A' szine egy kevellé sárga a' szalma papirosnak, de azért még is jó, és olly

alkalmas, mint a' rongyból készített papiros. Ennek találója és mestere azt állattya, hogy akarmelly genge plántából lehet papiroft készíteni, melly ha úgy vólna, jövendőben óltsóbb lehetne a' papiros mint most. — Ennekelőtte néhány esztendővel olly eszköz találtatott fel Hollandiában, a' mellyel a' nyomtatott és irott papiroft, egészen fejjérré lehetett tenni. — Egy Franczia Kurir egy *Eder* nevű Bétsi, portrétokat, 's több efeléket arúlónák bóltjában 6000 nyomtatványt vásárolván a' *Károly* fő herczeg portrétjaiból, az az, apró képjéből, Párisba vitte azokat. Ebből világos melly nagy tiszteletben légyen ez az Ausztriai héros a' Frantziáknál. — A' múlt utólsó táborozásban is, Augspurg várossában sok Frantzia tisztek, és köz katonák szerzették meg magoknak ezt a' képet. — Brüsszel városában az a' hirrepdes, hogy nem sokára egy *Brevéje* fogna Pápa Ő Szeñtségének Frantzia Országban ki hirdettetni, a' melly által a' Nemzeti jószágoknak el adatása jóva hagyatik, a' Frantzia Kórmányszék a' Katolikus papoknak tartásokat magára válallya, az egész Respublikában 6 Érsek, egyenként 20000 liver esztendei fizetéssel, minden két Osztálynak egy Püspöke, 's ennek 15000 liver fizetése, minden papnak 6000, 's minden Káplánnak 1500 liver fizetése fog lenni s. a. t. — A' Dániai Korona örökös 8. szép lovat választott ki *Bonaparte* Fő Conzul számára a' Király istallójában lévő lovak közzül. — Az Anglus zsóldba lépett emigrans Helvetus katonáknak, a' kiket Egyiptomba akart a' Kórmányszék küldeni, *Triestben* hajókra ülni nem tettvén, töbnire mind vissza tértek hazájokba.

Minap meg halálozott igen tudós Professornak, néhai *Kaestnernek* azon mellyképje, a' melylyet *Fridrik* Brunsvigiai herczeg készitetett és kül-

dött azon Fő Oskolának, az ott lévő Könyves Társa emeltetett fel.

Magyar Ország.

Győr. Május 26 ik napján. Itt is elkezdett a' folyó hólnapnak elején *Beke Márton* Orvos D. Úr által a' tehén himlőnek beóltása, egynéhány gyermekek már egézfzen által mentek rajta, 's naponként többen többen jelentgetik magokat hozzá. Az itt tett probákból következő tapasztalások épenféggel meg egyeznek azokkal, mellyeket summáflan *Carro* Bétsi Orvos le irt volt a' Bétsi Orvosok zfebbe való könyvetskéjében.

„Számptalanon siraják magokon, gyermekeiken, 's attyokfiain a' himlőnek veszedelmes nyomait, ha kedveseiket ezen nyavalya miatt el nem temették is! Ez a' szerentsés találmány mentekké tesz bennünket ezen veszedelemtől. Az emberiségnek java kötelességgé teszi mindennek annyit tselekedni ezen intézetnek terjesztésére, a' mennyit lehet. Reményilem hogy a' M. Kurír is örömeft közönségessé teszi ezen rövid tudósítást. “

A' tehén himlőről.

Angliában Gloucester tartományának lakosi eleitől fogva esmértek egy kelevényes nyavalyát, melly a' himlőhöz hasonlított, víz évvel volt tele, 's kerülte piros és kékes volt, 's magát a' teheneknek tölgyén mutatta. Azt is régen tudták és befzéllették, hogy azon tselédek, a' kik illy teheneket fejek, 's kezek sebes volt, azt, ha még nem himlőztek, el kapták, 's az után a' himlő reájok nem ragadott. Ezen okból a' parasztok gyermekeiknek kezeiket meg fértették, 's ezen tchéa nyavalya által szokták őket a' veszedelmes

himlőtől meg menteni. A' parafztok és az árendások azon a' környéken ezt az Orvosoknak be-széllették, de ezek a' többi mende mondákhoz számlálván ezt is, nem is ügyeltek reá : míg 1798 ik esztendő tájékán egész Angliában közön-ségekként kezdett a' természeti himlőknek béóltása elővétetni, 's tapasztaltatott, hogy *Gloucester Sírben* igen kevés nem himlözötteken fogott a' him-lő. D. *Jenner Edvárd* meg értvén a' parafztok-nak vélekedését a' tehén himlőről, próbálgatta a' dolgot mindenféle embereken, 's 1798-ikban kö-zönfégessé tette tapasztalásait, mellyeknek kihir-detése három esztendő alatt a' tehén himlő óltást annyira ki terjesztette, hogy már *Napkeleti Indiában* is divatjában vagyon."

Az már a' kérdés, mitsoda hasznai vagynak a' tehén himlővel való béóltásnak a' közönséges himlőnek béóltása felett.

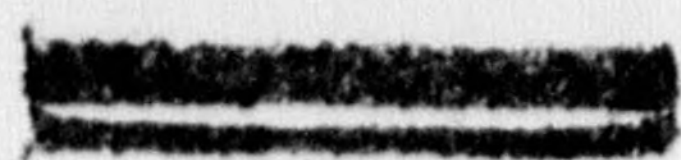
1. A' himlő nem terjed más helyre tsak ott marad a' hová béóltatik. — Nem lehet tehát rongyollott ábrázattól, folyó sebektől vakságtól 's a' t. tartani.

2. A' nyavalya oltás nélkül nem ragadó. Az ilyen himlős gyermekkel kiki bátran hálhat a' nélkül, hogy ezen nyavalyának reá ragadásától kel-lene tartania. Erre ezen példák a' bizony-ságok.

3. A' tehén himlőt minden időben válogatás nélkül bé lehet óltani, holott a' közönségesnek béóltására a' tavasz és olly idő alkalmas, melly-ben veszedelmes himlő nem uralkodik.

4. A' betegség soha sem nehéz. Az Angliai Orvosok 10000 béóltattaknál többre vigyáztak szorgalmasan már 1799 ik esztendő végéig, kik között egy sem betegedett le nehezen.

Sok ezer tapasztalások bizonyítják már, hogy ezen tehén himlő után nem fog a' természeti him-



lő. A' nyavalyának egész folyamata közönsé-
gesen abból áll, hogy a' béoltás után harmad 's
negyed nappal ugyan azon helyen, a' hol az óltás
meg lett, egy kis verességet és daganatot ve-
hetni észre, melly az után hólyaggá válik. Ezen
hólyagotska nevekedik 12 — 13 nap, 's olly tisz-
ta genyetség vagyon benne, mint a' tiszta víz.
Hatod vagy heted nap az óltás után a' hólyag
körül egy veres karika támad, melly egy tallérni
nagyfágura terjed. Nyoltzad és kilentzed nap
egy kis hideg látszik borzogatni a' himlözöttet,
de tsak egynéhány óráig, egy kis hévség jelent-
geti magát ábrázatján és kezein, 's komorfág és
badgyattság a' testében. Tizennegyed v. 12. na-
pon a' hólyag közepén fekete var támad, melly
középről a' szélei felé terjed, 's a' bőrrel szoros-
san öfzve van ragadva. — Az után nem sok idő-
re minden nyomai a' hólyagnak el vesznek,
s. a. t.“

Itt a' drágaság nem hogy múlna, főt inkább a'
szárazfág miatt nevekedni kezd újobban. A' szől-
lős gazdák April. 26-ikátó fogva, a' mikor a' dér
fok kárt tett, ismét bizni kezdenek, mert fok haj-
tásnak nem ártott a' dér, fok töke pedig újra haj-
tott ki. Tsak nem leg több bajt a' hus dolgá-
ban szenvedünk. Itt 6 krajtzár a' fontya, de ollyan,
hogy néha fele is a' kutyáknak való. Nemely-
lyék nem foghatják meg, mi légyen ennek oka,
mivel a' marhának arra valóban alább szállott,
's tsak azt tartják, hogy a' mézárások illy for-
mán akarják a' Vármegyét arra kényszeríteni, hogy
7 krajtzárra tegyék a' limitatióban a' marha husnak
fontját. Minthogy azt is mondják magok, hogy
elég hus lesz és jó, mihelyt 7 krajtzár lesz az
arra.